

**НОВІ ЄВРОПЕЙСЬКІ
ВИМОГИ ДО
УКРАЇНСЬКИХ
ЕКСПОРТЕРІВ У СФЕРІ
РИНКОВОГО НАГЛЯДУ**

Нові європейські вимоги до українських експортерів у сфері ринкового нагляду та оцінки відповідності

Автор:

Леонід Віткін, доктор технічних наук, професор, експерт з питань технічних бар'єрів в торгівлі

Рецензія:

Ганна Хімічева, доктор технічних наук, професор

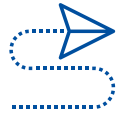
Дослідження видане в межах Ініціативи з розвитку аналітичних центрів» (далі – Ініціатива), яку виконує міжнародний фонд «Відродження» у партнерстві з Ініціативою відкритого суспільства для Європи (OSIFE) за фінансової підтримки Швеції.

Думки та позиції викладені у цьому дослідженні є позицією автора та не обов'язково відображають позицію Швеції, Міжнародного фонду «Відродження» та Ініціативи.

Фото на обкладинці: ©bfk92 / Getty Images/iStockphoto

Зміст

1. Вступ	4
2. Огляд законодавства ЄС в сфері ринкового нагляду	5
3. Нові виклики для експортерів	7
4. Висновки	12
5. Рекомендації	13

1. Вступ

Для допуску на ринок ЄС товари повинні відповідати встановленим вимогам щодо якості та безпечності. Уповноважені органи ЄС контролюють дотримання таких вимог шляхом вжиття заходів ринкового нагляду. Відповідно до Угоди про асоціацію з ЄС, Україна має гармонізувати національне законодавство у сфері ринкового нагляду з нормами ЄС.

Розвиток міжнародної торгівлі та, зокрема, електронної комерції, змусив європейських законотворців переглянути існуючі правила ринкового нагляду. Наприклад, наявна система контролю не давала можливості для державних органів перевіряти відповідність та безпечність товарів, які замовляються онлайн і пересилаються поштою. Водночас, базові цінності європейського ринку залишаються незмінними: забезпечення вільного переміщення товарів, яке не буде становити загрози для здоров'я та безпеки громадян, навколишнього середовища та суспільних інтересів.

З метою актуалізації правил ринкового нагляду, 2019 року в ЄС було затверджено новий Регламент (ЄС) № 2019/1020 про нагляд за ринком та відповідність продукції (Регламент про нагляд за ринком)¹, який оновлює вимоги до продукції, що продається на ринку ЄС. Ухвалення Регламенту спрямоване на:

- посилення спроможності ЄС щодо розміщення на ринку лише безпечної продукції, яка відповідає нормативним вимогам;
- регулювання порядку виведення з ринку небезпечної продукції;
- забезпечення більш суворого дотримання правил ЄС з метою підвищення довіри споживачів до товарів, які розміщуються на європейському ринку;
- забезпечення рівних правил для добросовісної конкуренції операторів ринку.

Новий Регламент про нагляд за ринком є частиною «Товарного пакету», який також містив пропозицію щодо регулювання Європейського Парламенту та Ради про взаємне визнання товарів, які законно продаються в іншій державі-члені, прийняту в березні 2019 року (Взаємне визнання Регулювання).

Регламент про нагляд за ринком спрямований на вдосконалення контролю відповідності товарів під час транскордонної торгівлі шляхом:

- встановлення правил та процедур для економічних операторів;
- посилення ринкового нагляду за продуктами, на які поширюється гармонізоване законодавство ЄС;
- забезпечення системи контролю на кордоні ЄС.

Положення нового Регламенту, пов'язані з міжнародним співробітництвом, вступили у силу з 1 січня цього року, повністю Регламент почне діяти з **16 липня 2021 року**.

Українські експортери, що мають намір вийти на європейський ринок, повинні розуміти вимоги, які висуватимуться до їхніх товарів (наприклад маркування, етикетування, документальне підтвердження відповідності тощо), а також системи заходів, якими органи ЄС будуть контролювати дотримання цих вимог на практиці. Для тих експортерів, що вже працюють з європейськими покупцями, також доцільно проаналізувати, як нові правила ЄС можуть вплинути на їхній поточний бізнес.

Це дослідження ставить за мету розкрити основні зміни та ризики, з якими можуть зіштовхнутися українські експортери після вступу у дію нових правил ринкового нагляду у ЄС.

¹ Regulation (EU) № 2019/1020 of the European Parliament and of the Council of 20 June 2019 on market surveillance and compliance of products and amending Directive № 2004/42/EC and Regulations (EC) № 765/2008 and (EU) № 305/2011. // <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R1020&from=EN>

2. Огляд законодавства ЄС в сфері ринкового нагляду

Починаючи з 80-х років ХХ століття, ЄС побудував 2-рівневу систему технічного регулювання, яка ґрунтується на:

- Новому підході (стандартизації); та
- Глобальному підході (оцінки відповідності)

Ця система спрямована на забезпечення вільного переміщення товарів всередині ЄС, недопущення бар'єрів у торгівлі, взаємне визнання та технічну гармонізацію. На основі зазначених принципів і підходів було прийнято понад 20 директив ЄС, які встановлюють вимоги до окремих видів промислової продукції, а також процедури з оцінювання відповідності товарів, залежно від рівня їхнього ризику для життя і здоров'я людей.

Рамковим нормативним актом у сфері ринкового нагляду є Регламент № 765/2008², що встановлює єдині засади функціонування ринкового нагляду в Європі. Даний Регламент є чинним і на сьогоднішній день.

До тих видів продукції, щодо яких спеціальне регулювання на рівні ЄС відсутнє, висувається єдина вимога щодо їхньої безпечності. Це закріплено у Директиві ЄС № 2001/95/ЄС³ від 03.12.2001 щодо загальної безпечності продукції. Ця Директива доповнює Директиви Нового та Глобального підходів у частині вжиття заходів ринкового нагляду до того, як це питання було врегульовано згаданим вище Регламентом ЄС № 765/2008. Цією Директивою також передбачено функціонування системи оперативного обміну інформацією стосовно продукції, що становить серйозний ризик (RAPEX).

На даний момент основними документами, що регулюють ринковий нагляд в ЄС є:

- Регламент № 765/2008 Європейського Парламенту та Ради про правила акредитації та ринкового нагляду при реалізації продукції;
- Рішення № 768/2008⁴ Європейського Парламенту та Ради про основні правові умови допуску продукції на ринок;
- Регламент (ЄС) № 2019/1020 про нагляд за ринком і відповідність продукції (окремі положення).

Регламент № 765/2008/ЄС є основним документом з ринкового нагляду і діє до 16 липня 2021 року.

Цей Регламент містить вимоги для здійснення та організації ринкового нагляду з боку органів ЄС. Регламент також зобов'язує країни ЄС запровадити відповідні процедури у сферах:

- реагування на скарги споживачів;
- моніторингу нещасних випадків, пов'язаних з продукцією;
- перевірки виконання коригуючих дій;
- контролю за науковими та технічними знаннями стосовно питань безпеки.

Регламент також визначає заходи ринкового нагляду, які мають бути вжиті наглядовими органами. До них належать:

- організація довільних та вибіркового переірок;
- витребування від виробника документації, що дає змогу перевірити відповідність продукції;
- у випадках, де це є виправданим, відвідувати потужності виробника та брати зразки для випробувань, а також знищувати продукцію у виняткових випадках.

² REGULATION (EC) № 765/2008 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 9 July 2008 setting out the requirements for accreditation and market surveillance relating to the marketing of products and repealing Regulation (EEC) № 339/93 // <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:218:0030:0047:en:PDF>

³ DIRECTIVE № 2001/95/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 3 December 2001 on general product safety // <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32001L0095&from=EN>

⁴ DECISION № 768/2008/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 9 July 2008 on a common framework for the marketing of products, and repealing Council Decision № 93/465/EEC // <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008D0768&from=EN>

Також Регламент № 765/2008/ЄС визначає загальні принципи та вимоги щодо застосування маркування «СЕ» для цілей підтвердження відповідності.

Новий Регламент № 2019/1020 видаляє і замінює статті 15-29 Регламенту (ЄС) № 765/2008 (щодо акредитації та нагляду за ринком) і вносить правки до Директиви № 2004/42/ЄС і Регламенту (ЄС) № 305/2011. Багато з положень Регламенту № 765/2008 збережено і перенесено до Регламенту № 2019/1020.

Регламент № 2019/1020 застосовується до продуктів, на які поширюється гармонізоване законодавство ЄС. Основні гармонізовані нормативно-правові акти ЄС, що встановлюють вимоги до товарів, включають:

– Законодавство ЄС щодо продукції:

- Директиви ЄС про медичні вироби та медичні вироби для діагностики *in vitro*;
- Директива про екодизайн;
- Директива про екологічне маркування;
- Директива № 2010/30/ЄС щодо маркування енергетичної продукції;
- Законодавство про транспортні засоби (затвердження типу автотранспортних засобів, допустимий рівень звуку та вихлопна система автотранспортних засобів, вживані транспортні засоби, системи кондиціонування повітря в автомобільних транспортних засобах, затвердження типу моторних транспортних засобів, що працюють на водні, загальна безпека автомобільних транспортних засобів, їхніх причепів та систем, компонентів та окремих технічних вузлів, дво- або триколісні транспортні засоби, маркування шин);

- Директива про машини;
- Директива про батареї;
- Директива про безпеку іграшок;

– Законодавство ЄС про хімічні речовини:

- Регламент про добрива;
- Регламент про миючі засоби;
- Регламент про стійкі органічні забруднювачі;
- Директива про леткі органічні сполуки;
- Регламент ЄС про хімічні речовини та їхнє безпечне використання (ЄС № 1907/2006);

- Регламент (ЄС) № 1272/2008 Європейського Парламенту і Ради від 16 грудня 2008 року щодо класифікації, маркування та пакування хімічних речовин і сумішей;
 - Регламент щодо озоноруйнівних речовин;
 - Регламент про косметику;
 - Регламент про біоцидні продукти;
 - Директива RoHS (обмеження використання деяких небезпечних речовин в електричному та електронному обладнанні);
- Законодавство ЄС про відходи:
- Директива про упаковку та відходи упаковки;
 - Директива щодо відпрацьованого електричного й електронного обладнання.

Загалом норми Регламенту № 2019/1020 встановлюють більш жорсткі вимоги до процедур контролю та підтвердження відповідності товарів. Водночас для українських експортерів є перспектива отримання певних спрощень при торгівлі з ЄС після укладання Угоди про оцінку відповідності та взаємну прийнятність промислових товарів (Угода АСАА) між Україною та ЄС⁵.

Можливість укладення Угоди АСАА прямо передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС. У секторах промисловості, на які поширюється Угода АСАА, торгівля між Україною та ЄС буде відбуватись на тих самих умовах, що й всередині ЄС (документи та процедури відповідності будуть взаємно визнаватися).

На першому етапі пріоритетними для Угоди АСАА секторами промислової продукції визначено низьковольтне електричне обладнання, електромагнітну сумісність обладнання, безпеку машин. Передбачається, що в кінцевому рахунку дія АСАА буде поширюватись на всі 27 секторів (сфер застосування техрегламентів ЄС), перелічених в Угоді про асоціацію.

На даний момент переговорний процес щодо Угоди АСАА ще триває.

⁵ Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/yevropejska-integraciya/ugoda-pro-asociaciyu>

3. Нові виклики для експортерів

Економічні оператори

Однією з головних змін, запроваджених новим Регламентом № 2019/1020, є вимога про наявність на території ЄС відповідального «економічного оператора» – підприємства, що відповідатиме за якість та безпечність товару, що імпортується до ЄС.

Наявність такого «економічного оператора» є обов'язковою тільки при імпорті товарів, які підпадають під дію гармонізованого законодавства ЄС щодо ринкового нагляду (стаття 4(5) Регламенту № 2019/1020). Зокрема, це стосується будівельної продукції, машин, іграшок, радіобладнання, пресового обладнання, електричного та електронного обладнання тощо.

Починаючи з 16 липня 2021 року, українські виробники, які постачають зазначену вище продукцію в ЄС, мають забезпечити наявність відповідального економічного оператора у ЄС. Враховуючи вихід Сполученого Королівства з ЄС, у разі, якщо уповноважений представник українського експортера був створений у Великобританії, необхідно буде визначити нового економічного оператора з країни, яка є дійсним членом ЄС.

До економічних операторів можуть бути віднесені:

- Виробник, заснований в ЄС;
- Імпортер;
- Уповноважений представник;
- Постачальник фулфілмент-послуг.

Якщо економічним оператором визнано уповноваженого представника, то він повинен мати відповідний письмовий мандат. Уповноважений представник виконує завдання, зазначені в мандаті. За запитом він повинен надати копію мандата органам ринкового нагляду (мовою ЄС, яка визначається органом нагляду за ринком). Уповноважені представники повинні мати відповідні кошти для виконання своїх завдань. Тобто, український виробник, який постачає свою продукцію в ЄС, має призначити уповноваженого представника, надавши йому відповідний мандат з визначенням завдань, покладених на нього.

Економічний оператор виконує наступні основні обов'язки (стаття 4(3) Регламенту № 2019/2010):

- зберігає декларації про відповідність, декларації якісних характеристик та технічну документацію і за запитом надає їх органам ринкового нагляду;
- на запит від відповідного органу влади надає цьому органу всю інформацію та документацію, необхідну для демонстрації відповідності продукту, мовою, яка може бути зрозуміла цьому органу;
- інформує владу, коли він вважає, що продукція може мати ризики;
- співпрацює з владою, виконуючи негайні коригуючі дії – від усунення невідповідності до відкликання або знищення товару – якщо продукція вважається невідповідною, і допомагає усунути або знизити ризики.

Посилені вимоги до онлайн-торгівлі

Зростання кількості нелегальної та небезпечної продукції з інтернет-магазинів зумовило низку проблем на ринку ЄС. Така інтернет-торгівля призводить до викривлення конкуренції не на користь традиційних виробників, які підпадають під суворий ринковий нагляд. Крім того, продукція, що продається через інтернет з третіх країн, потенційно може наразити споживачів на безпеку і містити в собі ризики для здоров'я громадян та довкілля.

На даний момент для типу продажів B2C (продажі приватним покупцям, на відміну від B2B – постачання між суб'єктами господарювання) не існує жодного підприємства, яке офіційно відповідало б за відповідність законодавству ЄС. У такому випадку, фізичні-особи-споживачі фактично є «імпортерами», відповідальними за дотримання вимог щодо відповідності. Очевидно, що приватні покупці не в змозі забезпечити, щоб товари, які вони купують в інтернеті у постачальників за межами ЄС, відповідали вимогам ЄС щодо якості та безпечності товарів. Так само у разі транскордонних продажів товарів приватним покупцям не існує жодних стимулів та штрафних санкцій, які мають місце для підприємств.

Тому Регламент № 2019/1020 посилює вимоги до ринкового нагляду за інтернет-торгівлею. Товари, що продаються через інтернет або за допомогою інших способів дистанційної торгівлі, вважатимуться доступними на ринку ЄС, якщо пропозиція їх купівлі орієнтована на кінцевих споживачів у ЄС (стаття 6 Регламенту № 2019/2010). Пропозиція про продаж вважається надісланою до кінцевих користувачів в ЄС, якщо відповідний суб'єкт економічної діяльності будь-яким чином здійснює свою діяльність в державі-члені ЄС.

Як зазначалося вище, Регламент № 2019/1020 про нагляд за ринком вимагає, щоб постачальники, що не входять до ЄС, мали представника (економічного оператора) в ЄС. Ця вимога матиме значний вплив на онлайн-торгівлю через сайти, представники яких розташовані за межами ЄС. Якщо продавці, що реалізують товари через такі сайти, не матимуть економічного оператора в ЄС, такі продавці не зможуть продавати свою продукцію до ЄС.

З огляду на специфіку інтернет-торгівлі, перелік можливих економічних операторів був доповнений провайдером фулфілмент-послуг. До таких провайдерів можуть бути віднесені фізичні та юридичні особи, що надають щонайменше два види наступних послуг: складське зберігання, упаковка, обробка та відвантаження замовлень без зміни права власності на товар (стаття 3 Регламенту № 2019/2010).

Постачальники інформаційних послуг повинні співпрацювати з органами ринкового нагляду за їхнім запитом і в особливих випадках, щоб сприяти будь-яким діям, що вживаються для усунення або, якщо це неможливо, для пом'якшення ризиків, пов'язаних з продукцією, яка пропонується або пропонувалася для продажу через інтернет посередництвом їхніх сервісів.

Одним з найбільших нововведень Регламенту є створення ефективної системи санкцій в разі порушень в онлайн-торгівлі. У випадку серйозного ризику, органи ринкового нагляду мають право вимагати видалення інформації про відповідний товар з інтернету, або зобов'язати економічного оператора чітко відобразити необхідні попередження про товар в інтернеті. Якщо такий запит не

виконується, відповідний орган має повноваження вимагати від постачальників інформаційних послуг обмежити доступ до онлайн-інтерфейсу.

Посилення ринкового нагляду

Регламент № 2019/1020 передбачає, що держави-члени організують та здійснюватимуть нагляд за ринком шляхом визначення одного або кількох неупереджених та незалежних органів ринкового нагляду.

Регламент також вимагає, щоб всі держави-члени ЄС розробляли «всеохоплюючу національну стратегію ринкового нагляду» щонайменше кожні чотири роки. Перші такі стратегії повинні бути представлені до 16 липня 2022 року. Ці стратегії повинні сприяти послідовному, всебічному та інтегрованому підходу до ринкового нагляду та до виконання законодавства ЄС щодо гармонізації в кожній країні-члені ЄС. Стратегії мають враховувати всі сектори, на які поширюється законодавство ЄС щодо гармонізації, та всі стадії ланцюжка поставок, включаючи імпорт та цифрову торгівлю.

Національні органи ринкового нагляду отримають посилені повноваження для забезпечення ефективного нагляду за ринком продукції, що підпадає під гармонізоване законодавство ЄС.

Повноваження органів ринкового нагляду включають наступне:

- право вимагати від економічних операторів надання відповідних документів, технічних специфікацій, даних або інформації про відповідність і технічні аспекти продукту, включаючи доступ до вбудованого програмного забезпечення в тій мірі, в якій такий доступ необхідний для цілей оцінки відповідності продукту вимогам чинного гармонізованого законодавства в будь-якій формі або форматі і незалежно від носія або місця зберігання таких документів, технічних специфікацій, даних або інформації, а також для отримання оригіналів документів або отримання їхніх копій;
- право вимагати від економічних операторів надання відповідної інформації щодо ланцюжку постачання, деталей розподільної мережі, кількості продуктів на ринку і щодо інших моделей продуктів, які мають ті ж технічні характеристики, що й розглянутий продукт, де це актуально для

- дотримання відповідних вимог гармонізованого законодавства ЄС;
- право вимагати від економічних операторів надання відповідної інформації, необхідної для цілей встановлення права власності на веб-сайти, якщо дана інформація має відношення до предмету розслідування;
 - право проводити інспекції на місці і фізичний контроль продукції без попереднього повідомлення;
 - право входити в будь-які приміщення, територію або транспортні засоби, які даний економічний оператор використовує для цілей, пов'язаних з торгівлею, бізнесом, чи професійними обов'язками економічного оператора, з метою виявлення недотримання законодавства і отримання доказів;
 - право починати розслідування за власною ініціативою органів з нагляду за ринком з метою виявлення невідповідностей та їхнього припинення;
 - повноваження вимагати від економічних операторів прийняття відповідних заходів для припинення випадку недотримання законодавства або усунення ризику;
 - право вживати відповідних заходів, якщо суб'єкт економічної діяльності не може зробити відповідні коригувальні дії, або коли недотримання вимог або ризик зберігається, включаючи право забороняти або обмежувати випуск продукту на ринок або віддавати наказ про те, щоб продукт був відкликаний або вилучений;
 - право накладати штрафи відповідно до статті 41 Регламенту;
 - право отримувати зразки продукції, в тому числі здійснювати контрольовану закупку, для перевірки цих зразків, з метою виявлення невідповідностей та отримання доказів таких невідповідностей;
 - право, за умови, якщо немає інших ефективних засобів для усунення серйозного ризику:
 - (i) вимагати видалення контенту, що відноситься до пов'язаних з ризиком продуктів, з онлайн-інтерфейсу або вимагати явного відображення попередження для кінцевих користувачів, якщо вони можуть мати доступ до онлайн-інтерфейсу;
 - (ii) якщо запит не був виконаний, вимагати від постачальників інформаційних послуг обмежити доступ до онлайн-інтерфейсу, в тому числі шляхом звернення до відповідної третьої сторони з проханням про застосування таких заходів.

У разі, якщо продукцію визнали невідповідною (небезпечною) в одній країні-члені ЄС, це матиме такі ж наслідки і в інших країнах ЄС.

Якщо орган ринкового нагляду вважатиме, що товар може вплинути на здоров'я чи безпеку користувачів або не відповідає гармонізованому законодавству ЄС, він може вимагати від економічного оператора вжиття відповідних та пропорційних коригувальних заходів.

Коригувальні заходи, які повинен здійснити економічний оператор, можуть включати, зокрема:

- (a) приведення продукту у відповідність, в тому числі шляхом усунення формальної невідповідності, як це визначено чинним гармонізованим законодавством ЄС, або шляхом забезпечення того, що продукт більше не несе ризику;
- (b) запобігання появи продукту на ринку;
- (c) негайне вилучення або відкликання продукту і попередження громадськості про існуючий ризик;
- (d) знищення продукту або виведення його з ладу іншим чином з метою унеможливлення його застосування;
- (e) прикріплення до продукту відповідних, чітко сформульованих, легко зрозумілих попереджень про ризики, які він може нести, мовою чи мовами, визначеними державою-членом, в якій продукт представлений на ринку;
- (f) встановлення попередніх умов для випуску відповідного продукту на ринок;
- (g) негайне і в належній формі попередження кінцевих користувачів, що піддаються ризику, в тому числі шляхом публікації спеціальних попереджень мовою чи мовами, визначеними державою-членом ЄС, в якій продукт доступний на ринку.

Коригувальні дії, зазначені в пунктах (e), (f) та (g), можуть знадобитися тільки в тих випадках, коли продукт може становити ризик тільки за певних умов або тільки для певних кінцевих користувачів.

Якщо суб'єкт економічної діяльності не робить необхідних коригувальних дій або якщо недотримання вимог законодавства або ризику зберігаються, органи нагляду за ринком повинні гарантувати, що продукт буде вилучено або

відкликано, або що доступність продукту на ринку буде заборонена або обмежена, і що громадськість, Комісія та інші держави-члени будуть поінформовані відповідним чином.

Регламент передбачає створення загальноєвропейських випробувальних центрів/лабораторій для забезпечення надійності та узгодженості випробувань з метою нагляду за ринком по всьому ЄС. Дані лабораторії та випробувальні центри будуть фінансуватися за кошти Єврокомісії. Це дозволить забезпечити уніфікацію якості випробувань та тестів по всіх країнах ЄС і відповідно досягти єдиного високого рівня ринкового нагляду.

Посилення повноважень органів ринкового нагляду в ЄС – це привід для існуючих українських експортерів передивитися свою документацію, технологічні процеси та характеристики продукції на предмет відповідності діючим технологічним вимогам в ЄС. Такі дії дозволять українським експортерам підготуватися до посиленних заходів контролю та пройти через них з найменшими ризиками.

Крім того, Регламент № 2019/1020 містить в собі механізм спрощення проходження процедур ринкового нагляду для експортерів. Він передбачає, що Єврокомісія може затвердити конкретну систему доекспортного контролю, що здійснюється третіми країнами, продукції безпосередньо перед її експортом до ЄС, щоб підтвердити, що ці товари відповідають вимогам гармонізованого законодавства ЄС по відношенню до них. Схвалення може бути надано стосовно одного чи більше товарів, категорій продукції або категорій продукції, що виробляються конкретними виробниками (стаття 35(3) Регламенту № 2019/1020).

Тобто експортери зможуть здійснити всі процедури ринкового нагляду, передбачені гармонізованим законодавством ЄС, ще до того як товар залишить країну експорту. Однак для того, щоб скористатися такою можливістю, уряд повинен здійснити необхідні кроки для того, щоб Єврокомісія затвердила вітчизняну систему доекспортного контролю.

Контроль на кордоні

Регламент № 2019/1020 підтверджує використання ризикоорієнтованого підходу під час здійснення

контролю за випуском товарів на ринок, одночасно вводячи нові елементи контролю для митних органів. Відтепер органи ринкового нагляду надають митним органам інформацію про категорії товарів та суб'єктів господарювання, які мають вищі ризики недотримання законодавства. Також Єврокомісія має право визначати заходи, що встановлюють процедури та методи перевірок на основі загального аналізу ризиків на рівні ЄС.

Українські економічні оператори, що постачають продукцію на ринок ЄС мають бути готові співпрацювати з митними органами і органами нагляду за ринком держав-членів ЄС.

Митні органи/органи ринкового нагляду повинні призупинити випуск продукту у вільний обіг, якщо в ході контролю встановлено, що:

- (a) до продукту не додана документація, визначена як необхідна застосовним до нього законодавством ЄС, або є обґрунтовані сумніви в автентичності, точності або повноті такої документації;
- (b) продукт не має маркування відповідно до законодавства ЄС;
- (c) продукт має маркування CE або інше маркування, необхідне застосовним до нього законодавством ЄС, яке було нанесено хибним способом або таким, що вводить в оману;
- (d) ім'я, зареєстрована торгова назва або зареєстрований товарний знак і контактні дані, включаючи поштову адресу, економічного оператора, чий завдання щодо продукту регулюються певним гармонізованим законодавством ЄС, не вказані або не дозволяють ідентифікувати продукт або економічного оператора; або
- (e) з якоїсь іншої причини, коли є підстави вважати, що продукт не відповідає застосованому до нього законодавству Союзу або що він становить серйозний ризик для здоров'я, безпеки, навколишнього середовища або будь-яких інших громадських інтересів, зазначених вище.

Митні органи повинні негайно повідомити органи нагляду за ринком про призупинення оформлення товарів. Якщо митні органи приймають рішення про призупинення випуску товарів у вільний обіг (наприклад, через відсутність на пакуванні інформації про відповідальну особу в ЄС), органи ринкового нагляду матимуть чотири дні для

продовження призупинення. В іншому разі, товар випускається у вільний обіг.

При цьому сам по собі факт завершення митного оформлення товару та його випуск у вільний обіг не вважається доказом відповідності законодавству Союзу.

Якщо органи з нагляду за ринком приходять до висновку, що продукт становить серйозний ризик, вони повинні вжити заходів, щоб заборонити розміщення продукту на ринку, і вимагати від митних органів не випускати його у вільний обіг. Вони також повинні вимагати від цих органів включити наступне повідомлення в систему обробки митних даних і, за необхідності, в комерційний рахунок-фактуру, який супроводжує продукт, і в будь-який інший відповідний супровідний документ: «Небезпечний продукт – випуск у вільний обіг не дозволено – Регламент (ЄС) № 2019/1020». Органи нагляду за ринком повинні негайно ввести цю інформацію в систему інформації та комунікації, зазначену в статті 34 Регламенту.

Митні органи або органи нагляду за ринком, можуть знищити/зруйнувати продукт, який представляє ризик для здоров'я і безпеки кінцевих користувачів, якщо відповідний орган вважає, що це необхідно і пропорційно рівню ризику такого продукту. Вартість такого знищення несе фізична або юридична особа, що декларує товар для вільного обігу.

Єврокомісія взяла на себе зобов'язання розробити електронний інтерфейс для обміну інформацією між національними митними органами та системою інформаційного й комунікаційного обміну з ринкового нагляду (стаття 24(7) Регламенту № 2019/1020). Ця система повинна бути готовою протягом чотирьох років з моменту затвердження Регламенту № 2019/1020 (Регламент було затверджено в червні 2019 року). Спільна інформаційна система дозволить національним митним органам в режимі онлайн отримувати інформацію про порушення норм ринкового нагляду, виявлені в будь-якій країні ЄС.

Отож ризикоорієнтований підхід до виявлення порушень на кордоні стане більш якісним. При цьому експортери повинні мати розуміння, що інформація про виявлені порушення в одній країні ЄС автоматично стане відомою всім митницям усіх інших країн-членів ЄС.

4. Висновки

Від 16 липня 2012 року в ЄС почне діяти новий Регламент (ЄС) № 2019/1020 – нагляд за ринком і відповідність продукції, що спрямований на поліпшення роботи принципу вільного переміщення товарів шляхом посилення нагляду за ринком товарів, що підпадають під дію законодавства ЄС. Він встановлює правила і процедури для економічних операторів та встановлює систему їхньої взаємодії з наглядовими органами.

Впровадження Регламенту № 2019/1020 може призвести до збільшення вимог, а також зростання активності органів ринкового нагляду, особливо по відношенню до нових видів продукції, що імпортується до ЄС, та нових економічних операторів. Тому новим експортерам необхідно з посиленою прискіпливістю поставитися до виконання вимог технічних регламентів ЄС.

Принциповою зміною є обов'язкова наявність економічного оператора в ЄС, який зможе співпрацювати з органами ринкового нагляду щодо продукції, яка постачається до ЄС. Ця вимога є особливо важливою для тих експортерів, які здійснюють експорт товарів через інтернет-торгівлю і не мають на даний момент свого представника в країнах ЄС.

Розширення переліку можливих економічних операторів через додавання до нього провайдера фулфілмент-послуг спрямоване на спрощення для онлайн-торговців можливості пошуку представника в ЄС.

Новий Регламент спрямований на підвищення якості ринкового нагляду та її уніфікації по всіх країнах-членах ЄС. Зокрема на це спрямовані заходи з:

- запровадження національних стратегій ринкового нагляду,
- створення мережі випробувальних центрів, які будуть фінансуватися Єврокомісією;

– створення інформаційного інтерфейсу для обміну інформацією між інформаційними системами митних органів та органів ринкового нагляду по всіх країнах ЄС.

Ці заходи призведуть до поступового посилення контролю за дотриманням законодавства в сфері ринкового нагляду.

Новий Регламент також містить можливість для полегшення проходження контролю за дотриманням законодавства з ринкового нагляду. Єврокомісія може затвердити систему експортного контролю для окремих товарів, що дозволить іноземним експортерам пройти всі необхідні процедури ще до безпосереднього експорту товарів до ЄС. Однак така процедура для українських експортерів ще повинна бути затверджена.

На певні полегшення українські експортери також зможуть розраховувати в разі підписання Угоди про оцінку відповідності та взаємну прийнятність промислових товарів між Україною та ЄС.

5. Рекомендації

1. Українським експортерам перевірити, чи мають вони економічного оператора в ЄС, який представлятиме їхні інтереси в разі потреби співпраці з органами ринкового нагляду у ЄС. Якщо такого представника немає або він зі Сполученого Королівства, то знайти та налагодити співпрацю з економічним оператором.
2. Якщо українське підприємство здійснює продаж своїх товарів для споживачів в ЄС через інтернет, то воно також повинно подбати про наявність економічного оператора в ЄС.
3. Оскільки новий Регламент спрямований на посилення ринкового нагляду в ЄС, то українські експортери мають використати цей час на те, щоб привести свою документацію, технологічні процеси та якісні характеристики продукції у відповідність до законодавства ЄС. А також мають приготуватися до посилення контролю з боку європейських контролюючих органів.

УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТР
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ
ПОЛІТИКИ